

Wstęp

Rynek usług logistycznych w Polsce w obecnych uwarunkowaniach rozwija się bardzo dynamicznie. Wiąże się to z faktem, iż Polska posiada duży potencjał gospodarczy, a polskie firmy transportowe odgrywają znaczącą rolę na arenie międzynarodowej. Rynek usług logistycznych zwany branżą TSL to obok transportu i logistyki także spedycja. Jest to bardzo spójna branża. Często przedsiębiorstwa świadczą cały pakiet usług, co pozwala im na zaspokojenie wymagań klienta i oferowanie kompleksowych usług o wysokiej jakości.

Obecnie obserwuje się stały wzrost podaży usług logistycznych. Jest to spowodowane głównie zwiększeniem się popytu na usługi transportowe o coraz większym zakresie, łącznie z magazynowaniem towarów, jak również zespołem czynności formalnoprawnych¹. Warunkiem koniecznym do wyodrębnienia specyficznych cech usług logistycznych jest określenie przedmiotów działalności usługowej².

Gwałtowny rozwój usług w XXI wieku można opisać, uwzględniając co najmniej trzy czynniki. Po pierwsze, zwiększanie się systematycznie czasu wolnego w wyniku automatyzacji procesów produkcyjnych na świecie. Drugi czynnik to wszechogarniająca rewolucja informatyczna, dzięki której w szybki sposób można komunikować się z kontrahentami innych krajów. Trzecim czynnikiem, indukowanym przez drugi, czyli przez wykorzystanie technologii informatycznych jest znacząca dywersyfikacja form świadczenia usług, wzrostu ich jakości, powodowana szybkim rozpoznaniem wielkości i struktury popytu na całym naszym globie³.

W szerokim ujęciu, usługa logistyczna obok czynności transportowo-spedycyjnych obejmuje również usługi terminalowe, począwszy od cross-docking, przez magazynowanie, po kompletację (w tym pobieranie i pakowanie) oraz czynności uszlachetniające, takie jak: metkowanie, polonizację, re-packing, foliowanie, drobne naprawy, tworzenie zestawów promocyjnych – zwanych czasami co-packingiem i inne). Co więcej, firmy logistyczne często zarządzają stanem zapasów swoich klientów, podejmują się kompleksowej obsługi dystrybucji, a także doradztwa logistycznego, które sięga dalej niż tylko do wyboru trasy przewozu lub bazy dostawy⁴.

Klasyfikacja podmiotów działających na rynku usług logistycznych

Kondycja polskiego sektora usług logistycznych w 2011 roku poprawiła się w stosunku do roku poprzedniego. Firmy nie poprzestają na prowadzeniu jednego rodzaju biznesu, świadcząc tzw. usługi kompleksowe. Ich

¹ E. Golemska (red.), *Kompendium wiedzy o logistyce*, PWN, Warszawa 2010, s. 268.

² W. Rydzkowski (red.), *Usługi logistyczne*, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań 2011, s. 9.

³ E. Golemska, K. Tyc-Szmił, J. Brauer, *Logistyka w usługach*, PWN Warszawa 2008, s. 9.

⁴ W. Rydzkowski (red.), *Usługi ...*, op. cit., s. 12, 13.

przychody są liczone w milionach złotych⁵. Tabela 1 przedstawia zestawienie 10 firm o największych przychodach osiąganych ze sprzedaży podstawowej na polskim rynku usług logistycznych w 2011 roku.

Tabela 1. Ranking firm TSL według wielkości przychodów w 2011 roku (w tys. zł) oraz wielkość zatrudnienia

Nazwa firmy Company name	Pozycja w ranking Position in the ranking	Przychody ze sprzedaży pod- stawowej TSL (w tys. zł) Sales revenues of TSL sector (thousand zł)	Wielkość zatrudnienia Number of employees
Grupa RABEN	1	1590703	4700
SCHENKER sp. z o.o.	2	1290513	1800
LOTOS KOLEJ sp. z o.o.	3	563354	814
ROHLING SUUS LOGISTICS SA	4	491818	796
Grupa DSV	5	486127	747
PEKAS S.A.	6	543608	1180
GEFCO Polska sp. z o.o.	7	441558	332
FM Logistics	8	403401	2901
JAS-FBG SA.	9	414884	866
NO Polska sp. z o.o.	10	394892	806
Razem	-	6 620 858	14 942

Źródło: obliczenia własne na podstawie: H. Brdulak: *Ranking firm transportowo-spedycyjno-logistycznych (TSL) w Polsce*, 2011.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 1 można stwierdzić, że aż dziewięć firm z branży TSL uzyskało w 2011 roku dochody powyżej 400 mln zł, łączna wartość przychodów dziesięciu najlepszych firm w rankingu w 2011 roku wyniosła około 6,6 mld złotych. Największe przychody wygenerowała Grupa RABEN i Schenker (prawie 1,6 i 1,3 mln zł). W pierwszej dziesiątce znalazły się także następujące firmy: LOTOS KOLEJ, ROHLING SUUS, LOGISTICS S.A., Grupa DSV, PEKAS S.A., GEFCO Polska sp. z o.o., FM Logistics, JAS -FBG S.A., Przychody tych firm wyniosły od 403 do 563 mln złotych.

W tabeli 1 została także ukazana wielkość zatrudnienia w poszczególnych firmach. Analiza danych wskazuje na duże zróżnicowanie w liczbie pracowników. Firma GEFCO zatrudniała około 332 osoby, podczas gdy Grupa RABEN 4700 osób. Łącznie dziesięć pierwszych firm rankingu zatrudniało ponad 14 tys. pracowników.

⁵ A.M. Jaszka: *Sektor usług logistycznych w teorii i praktyce*, Difin, Warszawa 2009, s. 79-87.

Tabela 2. Zmiany pozycji w rankingu wśród firm świadczących usługi TSL w latach 2008-2011

Nazwa firmy Company name	Pozycja w rankingu Position in the ranking			
	2008	2009	2010	2011
Grupa RABEN	3	1	2	1
SCHENKER sp. z o.o.	2	2	3	2
LOTOS KOLEJ sp. z o.o.	-	7	6	3
ROHLING SUUS LOGISTICS S.A.	12	12	10	4
Grupa DSV	11	5	7	5
PEKAS S.A.	10	8	8	6
GEFCO Polska sp. z o.o.	-	-	9	7
FM Logistics	6	-	-	8
JAS – FBG S.A.	-	-	-	9
NO Polska sp. z o.o.	-	-	-	10

Źródło: obliczenia własne na podstawie: H. Brdulak: *Ranking firm transportowo-spedycyjno-logistycznych (TSL) w Polsce, 2011*.

Source: Calculations based on: H. Brdulak: *Ranking of transport - freight forwarding - logistics (TSL) in Poland, 2011*.

Analiza danych zawartych w tabeli 2 pozwala stwierdzić, że Grupa RABEN oraz Schenker znajdowały się na przestrzeni lat 2008-2011 na czołowych miejscach w rankingach. Firmy te generują również największe przychody. Od 2008 roku poprawiały się także pozycje firm: ROHLING SUUS LOGISTICS SA, Grupy DSV, PEKAS S.A. Należy dodać, że nie wszystkie firmy w poszczególnych latach były ujmowane w rankingu. Może to wynikać z faktu, że udział w badaniu jest dobrowolny.

Tabela 3. Podział przedsiębiorstw w branży TSL na bazie wyodrębnienia grup przychodowych i pochodzenia kapitału w 2011 roku

Grupy firm o przychodach Revenue of company	Liczba firm Number of companies	Średni przychód z działalności TSL (mln zł) Average income (million zł)	Średnie zatrudnienie (osoby) Average number of employees	Pochodzenie kapitału (ilość firm) The origin of capital (number of firms)
300 mln - 1 mld zł	14	592	2131	zagraniczny - foreign 7 mieszany - mixed 3 polski - polish 4
100-300 mln zł	18	181	309	zagraniczny - foreign 6 mieszany - mixed 3 polski - polish 9
50-100 mln zł	10	83	200	zagraniczny - foreign 4 polski - polish 6
10-50 mln zł	14	29	52	mieszany - mixed 11 polski - polish 3
do 10 mln zł	3	4,9	72	mieszany - mixed 2 polski - polish 1

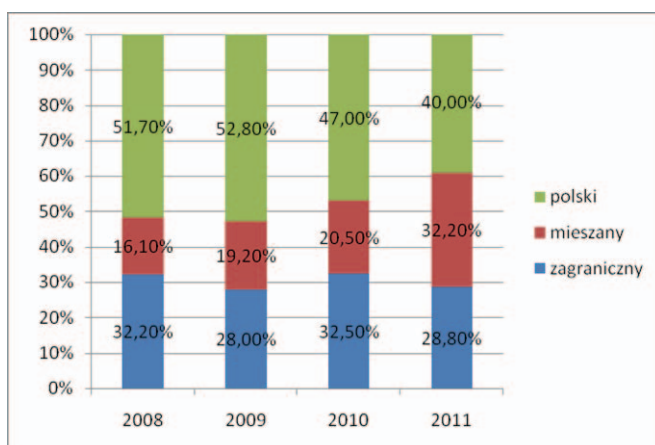
Źródło: obliczenia własne na podstawie: H. Brdulak: *Ranking firm transportowo-spedycyjno-logistycznych (TSL) w Polsce, 2011*

Source: Calculations based on: H. Brdulak: *Ranking of transport - freight forwarding - logistics (TSL) in Poland, 2011*.

Analizując dane zawarte w tabeli 3 można stwierdzić, że w 2011 roku najsilniejszą grupę stanowiły firmy o przychodach 100-300 mln złotych. W tej grupie było 18 firm. Średni przychód na jedną firmę wynosił 181 mln złotych. W grupie tej było dziewięć firm z kapitałem polskim, sześć z kapitałem zagranicznym. W grupie firm o przychodach od 300 mln do 1 mld zł znalazło się 14 firm, w których średni przychód z działalności TSL wyniósł 592 mln złotych, Wśród tych firm siedem dysponowało kapitałem zagranicznym, mieszanym trzy firmy i cztery kapitałem polskim. Również 14 firm znalazło się w grupie o przychodach 10-50 mln złotych. Średni dochód z działalności TSL wyniósł 29 mln złotych. W tej grupie firm dominował kapitał mieszany (78,5%). W grupie firm o przychodach do 10 mln złotych zanotowano 3 firmy o średnich dochodach 4,9 mln złotych. Należy zwrócić uwagę, że średnio firma z tej grupy zatrudnia więcej osób (72 osoby) niż firma z grupy wyższej (52 osoby).

Zmiany strukturalne na rynku usług logistycznych

W Polsce działają firmy posiadające kapitał polski, zagraniczny, a także mieszany. Rysunek 1 przedstawia procentowy udział pochodzenia kapitału w przedsiębiorstwach działających na rynku TSL.

Rysunek 1. Struktura kapitałowa firm działających na rynku TSL w latach 2008-2011

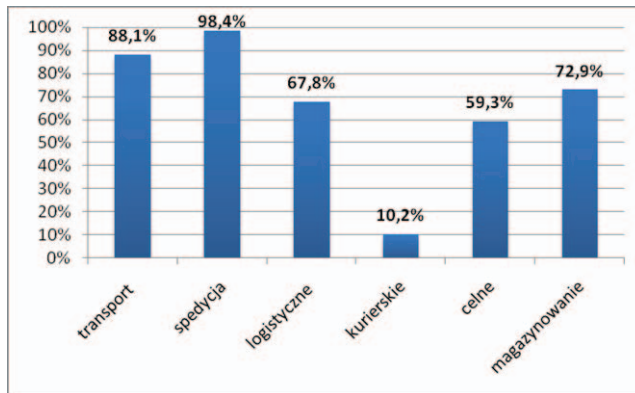
Źródło: obliczenia własne na podstawie: H. Brdulak: *Ranking firm transportowo-spedycyjno-logistycznych (TSL) w Polsce, 2011*.

Source: Calculations based on: H. Brdulak: *Ranking of transport - freight forwarding - logistics (TSL) in Poland, 2011*.

Analiza danych zawartych na rysunku 1 pozwala stwierdzić, że firmy z branży TSL w zdecydowanej większości są finansowane z kapitału krajowego. Takie firmy w 2008 roku stanowiły ponad 50%. Udział firm o kapitale zagranicznym mieścił się w analizowanym okresie w przedziale 28,8-32,2%. Na przestrzeni lat 2008-2011 wzrasta liczba firm o kapitale mieszanym (z 16,1% do 32,2%). Świadczy to o otwieraniu się polskich firm na współpra-

cę z przedsiębiorstwami zagranicznymi, a także o większej chęci do lokowania kapitału w Polsce przez przedsiębiorców zagranicznych⁶.

Na rynek usług logistycznych składają się przedsiębiorstwa świadczące usługi transportowe, spedycyjne, logistyczne, usługi celne, magazynowania, a także kurierskie. Firmy działające na rynku TSL często świadczą kilka rodzajów usług, np: firma transportowa świadczy również usługę magazynowania lub firma spedycyjna poszerza swoją ofertę o usługi celne⁷. Rysunek 2 przedstawia zakres usług oferowanych przez firmy działające w branży TSL w 2011 roku.

Rysunek 2. Zakres usług oferowanych przez przedsiębiorstwa działające w branży TSL w roku 2011

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: H. Brdulak: *Ranking firm transportowo-spedycyjno-logistycznych (TSL) w Polsce, 2011*

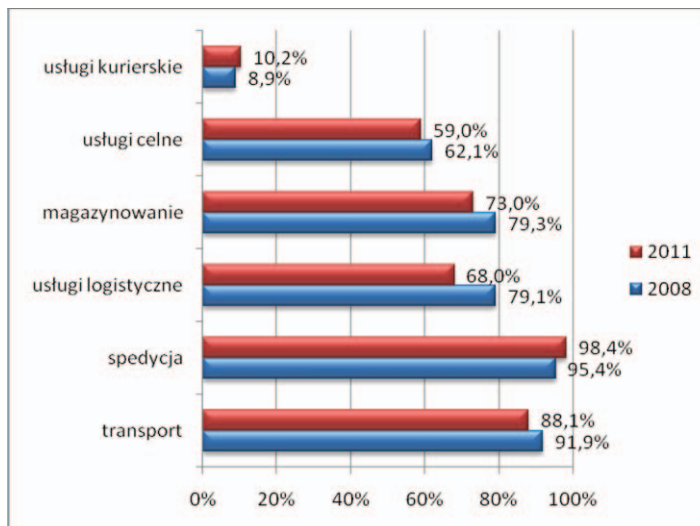
Source: Calculations based on: H. Brdulak: *Ranking of transport - freight forwarding - logistics (TSL) in Poland, 2011.*

Po analizie danych zawartych na rysunku 2 można stwierdzić, że najwięcej firm, działających na rynku usług logistycznych świadczyło usługi spedycyjne (98,4%) oraz transportowe (88,1%). Firmy zajmujące się magazynowaniem towarów stanowiły 72,9%, natomiast firmy świadczące usługi logistyczne 67,8%. Przedsiębiorstw prowadzących obsługę celną było 59%. Najmniej firm, spośród zawartych w raporcie, świadczy usługi kurierskie. Ich udział wynosił 10,2%.

Firmy starają się świadczyć kompleksowe usługi, dlatego nie zamykają się w prowadzeniu tylko jednego rodzaju działalności. Ta tendencja trwa już od kilkunastu lat. Rysunek 3 ukazuje zmiany zakresu usług oferowanych przez firmy branży TSL w układzie czasowym.

⁶ *Logistyka w Polsce. Raport 2011*. ILiM Biblioteka Logistyka, Poznań 2012, s. 34-37.

⁷ M. Ciesielski (red.), *Rynek usług logistycznych*, Difin, Warszawa 2005. s. 57-70.

Rysunek 3. Zmiany zakresu usług oferowanych przez firmy branży TSL w latach 2008-2011
 Źródło: obliczenia własne na podstawie: H. Brdulak: *Ranking firm transportowo-spedycyjno-logistycznych (TSL) w Polsce, 2011*

Source: Calculations based on: H. Brdulak: *Ranking of transport - freight forwarding - logistics (TSL) in Poland, 2011.*

Na podstawie danych zawartych na rysunku 3 można stwierdzić, że na polskim rynku usług logistycznych zaszły niewielkie zmiany jeżeli chodzi o usługi świadczone przez przedsiębiorstwa. Zarówno w 2008 jak i w 2011 roku najlicniejszą grupę stanowiły usługi transportowe i spedycyjne. Ich udział na przestrzeni analizowanych lat zawsze wynosił powyżej 88%. Wśród firm, które wzięły udział w badaniu nastąpił nieznaczny spadek świadczenia usług logistycznych z 79,1% w 2008 roku do 68% w 2011 roku, a także usług celnych z 62,1% w 2008 roku do 59% w 2011 roku. Branżą, która wykazywała dynamiczny rozwój była branża kurierska.

Podsumowanie

W Polsce można obecnie zaobserwować zmiany w branży TSL (transport – spedycja – logistyka). Widocznym efektem zmian jest konsolidacja mniejszych przedsiębiorstw, w celu zwiększenia potencjału lub wchłonięcia wielu mniejszych przez większych operatorów logistycznych.

Polski rynek usług logistycznych zaczął się rozwijać w latach 90. Jego rozwój determinowany był z jednej strony rosnącym popytem, z drugiej zaś wejściem na rynek europejskich operatorów logistycznych, przenoszących do Polski standardy obowiązujące na rozwiniętych rynkach. Udział sektora w gospodarce cały czas wzrasta. Ostatnie lata na polskim rynku usług logistycznych to okres znaczących zmian strukturalnych i jakościowych. Firmy transportowe, spedycyjne, kurierskie i logistyczne stale rozszerzają zakres

usług, by móc oferować klientom kompleksową obsługę, zaspokajającą wszystkie ich potrzeby.

Branża firm logistycznych świadczących całościową obsługę logistyczną dla zewnętrznych partnerów jest branżą rozwojową. Dowodem na to są wyniki uzyskiwane przez firmy. Kierunkiem ewolucji dla tej branży będzie jeszcze większe zacieśnienie współpracy z kontrahentami przede wszystkim poprzez integrację swoich systemów informatycznych oraz przejmowanie w coraz większym stopniu czynności charakterystycznych dla ostatniej fazy produkcji.

Wzrost złożoności systemów logistycznych, który wciąż postępuje zmusza przedsiębiorstwa do zlecenia obsługi logistycznej wyspecjalizowanym firmom logistycznym sektora TSL. Jeszcze dość niedawno, by przesłać towar do klienta, wystarczało pośrednictwo firm transportowych lub spedycyjnych. Obecnie można zaobserwować zainteresowanie bardziej rozbudowaną gamą usług logistycznych, rozwiązujących problemy w sposób kompleksowy i bardziej sprawny. Rosnącej popularności tego nowego zjawiska sprzyja znaczny przyrost powierzchni magazynowej przeznaczonej pod wynajem, a także rosnące przekonanie firm o korzyściach, które płyną z zaangażowania dostawcy zewnętrznego.

Bibliografia

- Brdulak H., *Ranking firm transportowo-spedycyjno-logistycznych (TSL) w Polsce, 2011*. „Rzeczpospolita” 2012, dodatek LTS nr 2.
- Ciesielski M. (red.), *Rynek usług logistycznych*, Difin, Warszawa 2005.
- Gołemska E. (red.), *Kompendium wiedzy o logistyce*, PWN, Warszawa 2010.
- Gołemska E., Tyc-Szmil K., Brauer J., *Logistyka w usługach*, PWN Warszawa 2008.
- Jaszka A.M., *Sektor usług logistycznych w teorii i praktyce*, Difin, Warszawa 2009.
- Logistyka w Polsce. Raport 2011*, ILiM Biblioteka Logistyka, Poznań 2012.
- Rydzkowski W. (red.), *Usługi logistyczne*, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań 2011.